Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

zo 4. októbra 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Poľnohospodárstvo – Ekologická poľnohospodárska výroba a označovanie produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby – Nariadenie (EÚ) 2018/848 – Používanie určitých produktov a látok v ekologickej poľnohospodárskej výrobe a zoznamy týchto produktov a látok – Výnimka – Vykonávacie nariadenie (EÚ) 2021/1165 – Príloha II – Pojmy ‚priemyselný chov' a ‚chov bez pôdy' – Dôvera spotrebiteľov – Dobré životné podmienky zvierat – Ochrana životného prostredia a klímy – Kritériá"

Vo veci C-228/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko) z 12. apríla 2023 a doručený Súdnemu dvoru 12. apríla 2023, ktorý súvisí s konaním:

Association AFAÏA

proti

Institut national de l'origine et de la qualité (INAO),

za účasti:

Ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Arabadžiev (spravodajca), sudcovia T. von Danwitz, P. G. Xuereb, A. Kumin a I. Ziemele,

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: R. Șereș, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 21. februára 2024,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Association AFAÏA, v zastúpení: B. Le Bret a R. Rard, avocats, ako aj A. Tricaud, expert,

* Jazyk konania: francúzština.

– francúzska vláda, v zastúpení: G. Bain, J.-L. Carré, B. Fodda a M. de Lisi, splnomocnení zástupcovia,

– fínska vláda, v zastúpení: M. Pere, splnomocnená zástupkyňa,

– Európska komisia, v zastúpení: A. Dawes a B. Hofstötter, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 25. apríla 2024,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu prílohy II k vykonávaciemu nariadeniu Komisie (EÚ) 2021/1165 z 15. júla 2021, ktorým sa povoľujú určité produkty a látky na používanie v ekologickej poľnohospodárskej výrobe a stanovujú ich zoznamy (Ú. v. EÚ L 253, 2021, s. 13) (ďalej len „vykonávacie nariadenie 2021/1165“), prijatému na účely vykonania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/848 z 30. mája 2018 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe a označovaní produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 834/2007 (Ú. v. EÚ L 150, 2018, s. 1) (ďalej len „nariadenie 2018/848).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Association AFAÏA, ktoré je francúzskym profesijným zväzom s cieľom ochrany kolektívnych záujmov výrobcov organických hnojív, a Institut national de l’origine et de la qualité (INAO), ktorý je francúzskym orgánom verejnej správy, vo veci definície pojmu „priemyselný chov“, ktorý používa INAO vo svojej Príručke na výklad nariadenia Rady (ES) č. 834/2007 z 28. júna 2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov, ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 2092/91 [Ú. v. EÚ L 189, 2007, s. 1], a nariadenia Komisie (ES) č. 889/2008 z 5. septembra 2008, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá implementácie nariadenia Rady (ES) č. 834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov so zreteľom na ekologickú výrobu, označovanie a kontrolu [Ú. v. EÚ L 250, 2008, s. 1] (ďalej len „výkladová príručka“).

Právny rámec

Smernica EIA

3 Článok 2 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. EÚ L 26, 2012, s. 1), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/52/EÚ zo 16. apríla 2014 (Ú. v. EÚ L 124, 2014, s. 1) (ďalej len „smernica EIA“), stanovuje:

„Členské štáty prijmú všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili, že pred udelením povolenia sa pre projekty, ktoré pravdepodobne budú mať významné vplyvy na životné prostredie okrem iného z dôvodu ich charakteru, veľkosti alebo umiestnenia, bude vyžadovať povolenie a budú posúdené z hľadiska ich vplyvov na životné prostredie. Tieto projekty sú definované v článku 4.“

4 Článok 4 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Pokiaľ článok 2 ods. 4 neustanovuje inak, projekty uvedené v prílohe I podliehajú posúdeniu v súlade s článkami 5 až 10.“

5 Podľa bodu 17 prílohy I k uvedenej smernici:

„Zariadenia na chov hydiny alebo ošípaných s viac ako:

a) 85 000 miestami pre brojlery, 60 000 miestami pre sliepky;

b) 3 000 miestami pre chov ošípaných (nad 30 kg) alebo

c) 900 miestami pre prasnice.“

Nariadenie 2018/848

6 Odôvodnenia 1, 2, 4, 6, 15, 40, 43, 44, 63 a 123 nariadenia 2018/848 stanovujú:

„(1) Ekologická poľnohospodárska výroba predstavuje komplexný systém riadenia poľnohospodárskych podnikov a výroby potravín, ktorý je kombináciou najlepších postupov v oblasti životného prostredia a ochrany klímy, vysokej úrovne biodiverzity, ochrany prírodných zdrojov a uplatňovania prísnych noriem v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a prísnych výrobných noriem v súlade s dopytom zvyšujúceho sa počtu spotrebiteľov po produktoch vyrábaných s použitím prírodných látok a procesov. Ekologická poľnohospodárska výroba teda plní dvojitú spoločenskú úlohu, keď na jednej strane zabezpečuje špecifický trh reagujúci na dopyt spotrebiteľa po produktoch ekologickej poľnohospodárskej výroby a na druhej strane dodáva verejne dostupné tovary prispievajúce k ochrane životného prostredia a k dobrým životným podmienkam zvierat, ako aj k rozvoju vidieka.

(2) Dodržiavanie prísnych noriem v oblasti zdravia, životného prostredia a dobrých životných podmienok zvierat pri výrobe produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby je predpokladom vysokej kvality týchto produktov. Ako sa zdôrazňuje v oznámení [Európskej k]omisie z 28. mája 2009 o politike kvality poľnohospodárskych výrobkov, ekologická poľnohospodárska výroba je súčasťou systémov kvality poľnohospodárskych výrobkov [Európskej ú]nie spoločne so zemepisnými označeniami a zaručenými tradičnými špecialitami podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1151/2012 [z 21. novembra 2012 o systémoch kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny (Ú. v. EÚ L 343, 2012, s. 1)], a s výrobkami z najvzdialenejších regiónov Únie podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 228/2013 [z 13. marca 2013 o osobitných opatreniach v oblasti poľnohospodárstva v prospech najvzdialenejších regiónov Únie a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 247/2006 (Ú. v. EÚ L 78, 2013, s. 23)]. V tomto zmysle sleduje ekologická poľnohospodárska výroba v rámci cieľov spoločnej poľnohospodárskej politiky (ďalej len „SPP“) tie isté ciele, aké sú príznačné pre všetky systémy kvality poľnohospodárskych výrobkov Únie.

…

(4) Ekologická poľnohospodárska výroba okrem toho predstavuje systém, ktorý prispieva k začleneniu požiadaviek na ochranu životného prostredia do SPP a podporuje udržateľnú poľnohospodársku výrobu. …

…

(6) So zreteľom na ciele politiky Únie v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby by právny rámec stanovený na vykonávanie tejto politiky mal byť zameraný na zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže a riadneho fungovania vnútorného trhu s produktmi ekologickej poľnohospodárskej výroby, na zachovanie a uspokojenie dôvery spotrebiteľov v produkty označené ako produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby a na vytváranie podmienok, za ktorých môže táto politika napredovať v súlade s rozvojom výroby a vývojom na trhu.

…

(15) Výskumnými projektmi sa preukázalo, že na trhu s potravinami z ekologickej poľnohospodárskej výroby má dôvera spotrebiteľov kľúčový význam. Z dlhodobého hľadiska môžu pravidlá, ktoré nie sú dôveryhodné, ohroziť dôveru verejnosti a viesť k zlyhaniu trhu. Udržateľný rozvoj ekologickej poľnohospodárskej výroby v Únii by sa preto mal zakladať na spoľahlivých pravidlách výroby, ktoré sú harmonizované na úrovni Únie a ktoré spĺňajú očakávania prevádzkovateľov a spotrebiteľov, pokiaľ ide o kvalitu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby a dodržiavanie zásad a pravidiel stanovených v tomto nariadení.

…

(40) Keďže živočíšna výroba prirodzene zahŕňa obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy, v prípadoch, keď sa na výživu rastlín v rastlinnej výrobe používa hnoj, by sa živočíšna výroba bez pôdy mala zakázať s výnimkou včelárstva. …

…

(43) Starostlivosť o zdravie zvierat by mala spočívať hlavne v prevencii chorôb. Okrem toho by sa mali uplatňovať osobitné opatrenia v oblasti čistenia a dezinfekcie. V ekologickej poľnohospodárskej výrobe by nemalo byť povolené preventívne používanie chemicky syntetizovaných alopatických liekov vrátane antibiotík. V prípadoch ochorenia alebo poranenia zvieraťa, ktoré si vyžaduje neodkladné ošetrenie, by malo byť použitie takýchto liekov obmedzené len na nevyhnutné minimum potrebné na obnovenie pôvodného stavu pohody u zvieraťa. …

(44) Podmienky ustajnenia a umiestnenia a postupy chovu hospodárskych zvierat v ekologických chovoch by mali spĺňať behaviorálne potreby zvierat a zabezpečiť vysokú úroveň dobrých životných podmienok zvierat, ktorá by v určitých aspektoch mala presahovať normy Únie týkajúce sa dobrých životných podmienok zvierat uplatniteľné na živočíšnu výrobu vo všeobecnosti. Vo väčšine prípadov by hospodárske zvieratá mali mať trvalý prístup na voľné plochy, aby mali dostatok pohybu. Malo by sa zabrániť akémukoľvek utrpeniu, bolesti alebo strachu alebo ich miera by sa mala vo všetkých štádiách života zvierat udržiavať na minime. Väzné ustajnenia a mrzačenie, ako napríklad kupírovanie

chvostov u oviec, pristrihovanie zobákov počas prvých troch dní života a odstraňovanie rohov, by mali byť možné len v prípade, ak to povolia príslušné orgány a len za určitých podmienok.

…

(63) Používanie určitých produktov alebo látok ako účinných látok na použitie v prípravkoch na ochranu rastlín, na ktoré sa vzťahuje na rozsah pôsobnosti nariadenia [Európskeho parlamentu a Rady] (ES) č. 1107/2009 [z 21. októbra 2009 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh a o zrušení smerníc Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS (Ú. v. EÚ L 309, 2009, s. 1)], hnojív, pôdnych pomocných látok, živín, neekologických zložiek výživy zvierat rôzneho pôvodu, kŕmnych doplnkových látok, technologických pomocných látok a prostriedkov na čistenie a dezinfekciu v ekologickej poľnohospodárskej výrobe by sa malo obmedziť na minimum a malo by podliehať osobitným podmienkam stanoveným v tomto nariadení…

…

(123) [Cieľmi] tohto nariadenia… je najmä spravodlivá hospodárska súťaž a riadne fungovanie vnútorného trhu s produktmi ekologickej poľnohospodárskej výroby, ako aj zabezpečenie dôvery spotrebiteľov v tieto produkty a v logo ekologickej poľnohospodárskej výroby Európskej únie…“

7 Článok 3 ods. 1 nariadenia 2018/848 stanovuje, že „ekologická poľnohospodárska výroba“ je „využívanie výrobných postupov v súlade s týmto nariadením na všetkých stupňoch výroby, prípravy a distribúcie“.

8 Článok 4 tohto nariadenia uvádza medzi všeobecnými cieľmi ekologickej poľnohospodárskej výroby:

a) prispievať k ochrane životného prostredia a klímy;

b) zachovávať dlhodobú úrodnosť pôdy;

c) prispievať k vysokej úrovni biodiverzity;

d) výrazne prispievať k netoxickému životnému prostrediu;

e) prispievať k dodržiavaniu vysokej úrovne noriem v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, a najmä rešpektovať druhovo špecifické behaviorálne potreby zvierat;

…“

9 Podľa článku 5 uvedeného nariadenia s názvom „Všeobecné zásady“:

„Ekologická poľnohospodárska výroba je udržateľný systém hospodárenia, ktorý sa zakladá na týchto všeobecných zásadách:

a) rešpektovanie prírodných systémov a cyklov a udržiavanie a zlepšovanie stavu pôdy, vody a vzduchu, zdravia rastlín a zvierat a rovnováhy medzi nimi;

…

d) výroba širokého spektra vysokokvalitných potravín a iných poľnohospodárskych produktov a produktov akvakultúry, ktoré zodpovedajú dopytu spotrebiteľov po tovare vyrábanom postupmi, ktoré nepoškodzujú životné prostredie, zdravie ľudí, zdravie rastlín ani zdravie a dobré životné podmienky zvierat;

e) zabezpečenie integrity ekologickej poľnohospodárskej výroby na všetkých stupňoch výroby, spracovania a distribúcie potravín a krmív;

…

g) obmedzovanie používania vonkajších vstupov; ak sú vonkajšie vstupy potrebné alebo ak neexistujú vhodné riadiace postupy a metódy uvedené v písmene f), vonkajšie vstupy sa obmedzujú na:
   i) vstupy z ekologickej poľnohospodárskej výroby;…
   ii) prírodné látky alebo látky prírodného pôvodu;

      …

…

j) dodržiavanie vysokej úrovne dobrých životných podmienok zvierat pri rešpektovaní druhovo špecifických potrieb.“

10 Článok 6 rovnakého nariadenia uvádza:

Pokiaľ ide o poľnohospodárske činnosti a akvakultúru živočíchov, ekologická poľnohospodárska výroba sa zakladá najmä na týchto osobitných zásadách:

a) udržiavanie a zlepšovanie pôdneho života a prirodzenej pôdnej úrodnosti… pri súčasnom zabraňovaní strate pôdnej organickej hmoty, zhutňovaniu pôdy a pôdnej erózii a boji proti nim, ako aj vyživovanie rastlín najmä prostredníctvom pôdneho ekosystému;

b) obmedzovanie využívania neobnoviteľných zdrojov a vonkajších vstupov na minimum;

…

k) živočíšna výroba prispôsobená miestu a nadväzujúca na pôdu;

l) uplatňovanie postupov chovu zvierat, ktoré zlepšujú imunitný systém a posilňujú prirodzenú obranyschopnosť voči chorobám, a medzi ktoré patrí pravidelný pohyb a prístup na voľné plochy a pastviny;

…“

11 Článok 9 ods. 3 prvý pododsek nariadenia 2018/848 stanovuje

„Na účely a používania uvedené v článkoch 24 a 25 a v prílohe II je možné v ekologickej poľnohospodárskej výrobe používať iba produkty a látky povolené podľa týchto ustanovení pod podmienkou, že ich použitie v neekologickej poľnohospodárskej výrobe bolo tiež povolené v súlade

s príslušnými ustanoveniami práva Únie a v uplatniteľnom prípade v súlade s vnútroštátnymi ustanoveniami založenými na práve Únie.“

12 Podľa článku 12 ods. 1 tohto nariadenia:

„Prevádzkovatelia, ktorí pestujú rastliny alebo vyrábajú rastlinné produkty, dodržiavajú súlad najmä s podrobnými pravidlami stanovenými v časti I prílohy II.“

13 Článok 24 uvedeného nariadenia s názvom „Povoľovanie produktov a látok na používanie v ekologickej poľnohospodárskej výrobe“ stanovuje:

„1. Komisia môže povoliť určité produkty a látky na používanie v ekologickej poľnohospodárskej výrobe a zaradí všetky takéto povolené produkty a látky do užších zoznamov na tieto účely:

…

b) ako hnojivá, pôdne pomocné látky a živiny;

…“

14 Príloha II k tomu istému nariadenie obsahuje časť I s názvom „Pravidlá rastlinnej výroby“, ktorá stanovuje:

„…

1.9.2. Úrodnosť a biologická aktivita pôdy sa zachovávajú a zvyšujú:

…

c) vo všetkých prípadoch používaním maštaľného hnoja alebo organickej hmoty, pokiaľ možno kompostovaných, pochádzajúcich z ekologickej poľnohospodárskej výroby.

…

1.9.3. Ak výživové potreby rastlín nemožno zabezpečiť prostredníctvom opatrení stanovených v bodoch 1.9.1 a 1.9.2, použijú sa len hnojivá a pôdne pomocné látky povolené podľa článku 24 na používanie v ekologickej poľnohospodárskej výrobe a len v nevyhnutnom rozsahu. …“

Vykonávacie nariadenie 2021/1165

15 Článok 2 vykonávacieho nariadenia č. 2021/1165 stanovuje:

„Na účely článku 24 ods. 1 písm. b) nariadenia [2018/848] sa v ekologickej poľnohospodárskej výrobe môžu ako hnojivá, pôdne pomocné látky a živiny na výživu rastlín… používať len produkty a látky uvedené v prílohe II k tomuto nariadeniu, a to pod podmienkou, že sú v súlade s príslušnými ustanoveniami práva Únie“. …“

16 V prílohe II k tomuto nariadeniu sa uvádza:

„Hnojivá, pôdne pomocné látky a živiny uvedené v tejto prílohe sa môžu používať v ekologickej poľnohospodárskej výrobe pod podmienkou, že sú v súlade s:

– príslušnými právnymi predpismi Únie a vnútroštátnymi právnymi predpismi o produktoch na hnojenie, najmä s nariadením [Európskeho parlamentu a Rady] (ES) č. 2003/2003 [z 13. októbra 2003 o hnojivách (Ú. v. EÚ L 304, 2003, s. 1; Mim. vyd. 13/032, s. 467)] a nariadením [Európskeho parlamentu a Rady] (EÚ) 2019/1009 [z 5. júna 2019, ktorým sa stanovujú pravidlá sprístupňovania EÚ produktov na hnojenie na trhu, menia nariadenia (ES) č. 1069/2009 a (ES) č. 1107/2009 a ruší nariadenie (ES) č. 2003/2003 (Ú. v. EÚ L 170, 2019, s. 1)], a

– právnymi predpismi Únie o vedľajších živočíšnych produktoch, najmä s nariadením [Európskeho parlamentu a Rady] (ES) č. 1069/2009 [z 21. októbra 2009, ktorým sa ustanovujú zdravotné predpisy týkajúce sa vedľajších živočíšnych produktov a odvodených produktov neurčených na ľudskú spotrebu a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1774/2002 (Ú. v. EÚ L 300, 2009, s. 1)] a nariadením [Komisie] (EÚ) č. 142/2011 [z 25. februára 2011, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009, ktorým sa ustanovujú zdravotné predpisy týkajúce sa vedľajších živočíšnych produktov a odvodených produktov neurčených na ľudskú spotrebu, a ktorým sa vykonáva smernica Rady 97/78/ES, pokiaľ ide o určité vzorky a predmety vyňaté spod povinnosti veterinárnych kontrol na hraniciach podľa danej smernice (Ú. v. EÚ L 54, 2011, s. 1)], a najmä s prílohami V a XI.

V súlade s časťou I bodom 1.9.6 prílohy II k nariadeniu [2018/848] sa prípravky z mikroorganizmov môžu použiť na zlepšenie celkového stavu pôdy alebo dostupnosti živín v pôde alebo v plodinách.

Môžu sa používať len podľa špecifikácií a obmedzení používania uvedených v príslušných právnych predpisoch Únie a vnútroštátnych právnych predpisoch. Reštriktívnejšie podmienky používania v ekologickej poľnohospodárskej výrobe sa uvádzajú v pravom stĺpci tabuliek.

Názov Viaczložkové produkty alebo produkty obsahujúce len ďalej uvedené materiály	Opis, osobitné podmienky a obmedzenia
Maštaľný hnoj	produkt pozostávajúci zo zmesi živočíšnych exkrementov a rastlinnej hmoty (podstielky a kŕmnych surovín) nesmie pochádzať z priemyselného chovu
Sušený maštaľný hnoj a dehydrovaný hydinový trus	nesmie pochádzať z priemyselného chovu
Kompostované živočíšne exkrementy vrátane hydinového trusu a kompostovaného maštaľného hnoja	nesmú pochádzať z priemyselného chovu
Tekuté živočíšne exkrementy	používanie po riadenej fermentácii a/alebo vhodnom zriedení nesmú pochádzať z priemyselného chovu

…“

Okolnosti sporu vo veci samej a prejudiciálne otázky

17 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že INAO v januári 2020 zmenil svoju výkladovú príručku. Pri tejto príležitosti vyložil zákaz uvedený v prílohe I k nariadeniu 889/2008 a teraz uvedený v prílohe II k vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165, týkajúci sa používania hnojív a pôdnych pomocných látok živočíšneho pôvodu „pochádzajúcich z priemyselného chovu“ na ekologickej pôde tak, že vylučuje maštaľný hnoj „pochádzajúci zo zvierat z chovu v roštových alebo mriežkových konštrukciách, ktorý presahuje prahové hodnoty stanovené v prílohe I k smernici 2011/92/EÚ“, ako aj maštaľný hnoj pochádzajúci zo zvierat „z chovu v klietkach, ktorý presahuje“ rovnaké prahové hodnoty.

18 Združenie AFAÏA sa na Conseil d’État (Štátna rada, Francúzsko), ktorá podala návrh na začatie prejudiciálneho konania, domáha zrušenia rozhodnutia zo 4. februára 2020, ktorým INAO zamietol jeho žiadosť o zmenu výkladovej príručky v rozsahu, v akom sa v nej definuje pojem „priemyselný chov“, ktorý používa, ako aj uloženia povinnosti inštitútu INAO zodpovedajúcim spôsobom zmeniť uvedenú príručku v lehote jedného mesiaca od oznámenia rozhodnutia uvedeného súdu a súčasne uverejniť oznámenia o tejto zmene tak, aby bolo jasné, že výklad tohto pojmu, ktorý obsahovala táto príručka, už nie je platný.

19 INAO tvrdí, že vo výkladovej príručke vyvodil dôsledky zo zmeny terminológie, ktorú vykonal normotvorca Únie vo francúzskom znení nariadení 834/2007 a 889/2008, zrušených nariadením 2018/848, keďže tento normotvorca v ňom nahradil pojem „chov bez pôdy“, ktorý sa nachádzal v nariadení predchádzajúcom nariadeniam č. 34/2007 a č. 889/2008, pojmom „priemyselný chov“. Francúzske orgány výkladom pojmu „priemyselný chov“ tým spôsobom, že odkazuje na podmienky ustajnenia zvierat tak z hľadiska voľnosti pohybu a prístupu k vonkajším priestorom, ako aj z hľadiska hustoty chovu v súlade so všeobecným chápaním tohto pojmu, čiže odkazujúcim na mechanizáciu procesov a masový charakter výroby, mali chcieť vylúčiť poľnohospodárske podniky, ktorých veľkosť a podmienky chovu nie sú v súlade s cieľmi nariadenia 2018/848, medzi ktoré patria dobré životné podmienky zvierat a dôvera spotrebiteľov vo výrobný reťazec ekologického poľnohospodárstva.

20 Vnútroštátny súd uvádza, že z príslušných ustanovení nariadenia 2018/848 a vykonávacieho nariadenia 2021/1165 vyplýva, že v prípade ekologickej rastlinnej výroby musí samotný maštaľný hnoj používaný na hnojenie pôdy v zásade pochádzať z ekologickej výroby, ale ak to neumožňuje splniť výživové požiadavky rastlín, je prípustné – a to len v nevyhnutnom rozsahu – použiť hnojivá a pôdne pomocné látky povolené v ekologickom poľnohospodárstve, ako sú vymedzené v prílohe II k tomuto vykonávaciemu nariadeniu.

21 Z týchto ustanovení tiež podľa neho vyplýva, že v prípade ekologickej živočíšnej výroby je zakázaná výroba bez pôdy, že klietky, boxy a koterce z mriežkových roštov sa nesmú používať na chov žiadneho druhu hospodárskych zvierat, a že budovy na ustajnenie zvierat musia byť v prípade hovädzieho dobytka, oviec a ošípaných vybavené plochou na ležanie alebo oddych, ktorá musí pozostávať z pevnej konštrukcie, ktorá nie je roštová, a v prípade hydiny musia mať aspoň jednu tretinu plochy v pevnej forme, ktorá nie je tvorená roštovou alebo mriežkovou konštrukciou, a v prípade nosníc dostatočnú časť plochy na zhromažďovanie hnoja. Tieto prvky samy osebe podľa vnútroštátneho súdu napriek tomu nepostačujú na určenie, či pojem „priemyselný chov“, použitý v prílohe II k vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165, sa musí považovať za rovnocenný pojmu „chov bez pôdy“ a či v opačnom prípade nad určitý počet zvierat nevyhnutne zahŕňa používanie systémov pozostávajúcich výlučne z roštov, mriežok alebo klietok.

22 Vnútroštátny súd uvádza, že pojem „priemyselný chov“ použitý vo francúzskom znení vykonávacieho nariadenia 2021/1165 nie je definovaný ani v tomto nariadení, ani v nariadení 2018/848, ani v predchádzajúcich nariadeniach, ktoré používali tento pojem. Hoci sa uvedený pojem nachádza vo väčšine jazykových verzií tohto vykonávacieho nariadenia, niekoľko verzií používa pojem „chov bez pôdy“, pričom ani tento pojem nie je definovaný v tomto nariadení ani v uvedenom vykonávacom nariadení.

23 Tento súd okrem toho spresňuje, že zo správy skupiny expertov, ktorých Komisia oslovila v máji 2021 s cieľom vymedziť rozsah pojmu „priemyselný chov“, vyplýva, že v prípade nemožnosti poskytnúť presnú definíciu by sa tento pojem mal uplatňovať na základe súboru nepriamych dôkazov.

24 Vnútroštátny súd tiež uvádza, že uvedený rozdiel medzi jednotlivými jazykovými verziami vykonávacieho nariadenia 2021/1165 už existoval aj medzi jazykovými verziami nariadenia č. 889/2008 a že pojem „priemyselný chov“ sa v jednotlivých členských štátoch vykladal odlišne.

25 Za týchto okolností Conseil d’État (Štátna rada) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa príloha II [k vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165], ktorým sa vykonáva nariadenie [2018/848], vykladať v tom zmysle, že pojem priemyselný chov uvedený v tomto nariadení je rovnocenný s pojmom chov bez pôdy?

2. Ak sa pojem priemyselný chov odlišuje od pojmu chov bez pôdy, aké kritériá sa majú zohľadniť pri určovaní toho, či sa chov má klasifikovať ako priemyselný chov v zmysle prílohy II k [vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165]?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

26 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má tretí odsek prílohy II k vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165 vykladať v tom zmysle, že pokiaľ ide o prípravky z mikroorganizmov, ktoré sa môžu použiť na zlepšenie celkového stavu pôdy alebo dostupnosti živín v pôde alebo v plodinách, výraz „nesmie pochádzať z priemyselného chovu“ použitý v tabuľke uvedenej v tejto prílohe zodpovedá tomu, že sú zakázané jedine prípravky pochádzajúce z chovu „bez pôdy“.

27 Najskôr treba uviesť, že toto vykonávacie nariadenie bolo prijaté na základe nariadenia 2018/848, ktorého článok 12 stanovuje, že prevádzkovatelia, ktorí pestujú rastliny alebo vyrábajú rastlinné produkty, dodržiavajú súlad najmä s podrobnými pravidlami stanovenými v časti I prílohy II k tomuto nariadeniu.

28 V bode 1.9.1 tejto časti I sa v súvislosti s obhospodarovaním a zúrodňovaním pôdy stanovuje, že ekologická rastlinná výroba používa postupy obrábania a pestovania, ktorými sa zachováva alebo zvyšuje obsah organickej hmoty v pôde, zvyšuje stabilita a biodiverzita pôdy a zabraňuje zhutňovaniu pôdy a pôdnej erózii. V súlade s bodom 1.9.2. písm. c) uvedenej časti I sa úrodnosť

a biologická aktivita pôdy zachovávajú a zvyšujú v zásade používaním maštaľného hnoja alebo organickej hmoty, pokiaľ možno kompostovaných, pochádzajúcich z ekologickej poľnohospodárskej výroby.

29 Pritom ako vyplýva z bodu 1.9.3. tej istej časti I, ak opatrenia stanovené v bodoch 1.9.1 a 1.9.2 neumožňujú pokryť výživové potreby rastlín, používajú sa iba hnojivá a pôdne pomocné látky povolené na používanie v ekologickej výrobe v súlade s článkom 24 nariadenia 2018/848 a len v nevyhnutnom rozsahu.

30 Podľa článku 24 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia môže Komisia povoliť používanie určitých produktov a látok v ekologickej poľnohospodárskej výrobe a následne zapísať tieto povolené produkty a látky do taxatívne vymedzených zoznamov, ako sú hnojivá, pôdne pomocné látky a živiny.

31 Tieto hnojivá, pôdne pomocné látky a živiny sú predmetom prílohy II k vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165, v ktorej sa v druhom odseku stanovuje, že v súlade s časťou I bodom 1.9.6 prílohy II k nariadeniu 2018/848 sa prípravky z mikroorganizmov môžu použiť na zlepšenie celkového stavu pôdy alebo dostupnosti živín v pôde alebo plodinách.

32 Podľa tretieho odseku tejto prílohy sa tieto prípravky môžu používať len v súlade so špecifikáciami a obmedzeniami používania stanovenými v príslušných vnútroštátnych právnych predpisoch a právnych predpisoch Únie. Reštriktívnejšie podmienky používania v ekologickej poľnohospodárskej výrobe sa uvádzajú v pravom stĺpci tabuľky nachádzajúcej sa v tomto odseku.

33 Táto tabuľka spresňuje, že produkty, ako sú maštaľný hnoj, sušený maštaľný hnoj a dehydrovaný hydinový trus, kompostované živočíšne exkrementy vrátane hydinového trusu a kompostovaného maštaľného hnoja a tekuté živočíšne exkrementy, v ekologickej poľnohospodárskej výrobe „nesmú pochádzať z priemyselného chovu“.

34 Zo znenia vyššie uvedených ustanovení nariadenia 2018/848 v spojení s ustanoveniami vykonávacieho nariadenia 2021/1165 teda vyplýva, že prevádzkovatelia, ktorí pestujú rastliny alebo vyrábajú rastlinné produkty v ekologickej poľnohospodárskej výrobe, môžu výnimočne a len v nevyhnutnom rozsahu používať určité produkty a látky pochádzajúce z neekologickej poľnohospodárskej výroby, ktoré schválila Komisia, vrátane produktov a látok uvedených v predchádzajúcom bode, pod podmienkou, že tieto produkty a látky nepochádzajú z „priemyselných“ chovov.

35 Otázky vnútroštátneho súdu možno vysvetliť najmä skutočnosťou, že výraz „priemyselný chov“, ako aj výraz „chov mimo pôdy“ sa nachádzajú v rôznych jazykových verziách nariadenia 2018/848 aj vykonávacieho nariadenia 2021/1165 a boli použité alternatívne alebo postupne v nariadeniach predchádzajúcich uvedeným nariadeniam.

36 Treba uviesť, že vo francúzskej jazykovej verzii vykonávacieho nariadenia 2021/1165 sa v prílohe II používa jeden a ten istý výraz, a to „Provenance d’élevages industriels interdite“. Väčšina ostatných jazykových verzií tejto prílohy, ako sú verzie nemecká, estónska, grécka, anglická, talianska alebo rumunská, používajú takisto iba jeden a ten istý výraz (v uvedenom poradí „Erzeugnis darf nicht aus industrieller Tierhaltung stammen“, „tööstuslikust tootmisest pärit toote kasutamine on keelatud“, „η προέλευση από εντατικοποιημένη εκτροφή απαγορεύεται“, „factory farming origin forbidden“, „proibiti se proveniente da allevamenti industriali“ a „provenienţa din ferme industriale este interzisă“), ktorého význam zodpovedá významu výrazu použitého vo francúzskej

jazykovej verzii, alebo blízke výrazy „intenzívny chov“ alebo „veľkochov“ vo verzii bulharskej, španielskej alebo českej (v uvedenom poradí „забранен е произходът от интензивни животновъдни стопанства“, „Prohibida la procedencia de ganaderías intensivas“ a „Nesmí pocházet z velkochovu“).

37 Tri jazykové verzie tejto prílohy, a to verzia dánska, holandská a portugalská, však používajú odlišné pojmy „chov bez pôdy“ alebo „bez pôdy“ (v uvedenom poradí „ikke fra jordløst husdyrbrug“, „Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderij“ a „Proibidos os produtos provenientes das explorações pecuárias ‘sem terra’“).

38 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že vzhľadom na to, že všetkým jazykovým zneniam aktu Únie musí byť v zásade priznaná rovnaká hodnota, treba v prípade rozdielov medzi týmito verziami vykladať dotknuté ustanovenie v kontexte celkovej systematiky a účelu právnej úpravy, ktorej je súčasťou (rozsudok z 15. júna 2023, Saint-Louis Sucre (Uznanie organizácie výrobcov), C-183/22, EU:C:2023:486, bod 28 a citovaná judikatúra).

39 Okrem toho podľa judikatúry Súdneho dvora z požiadaviek jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zo zásady rovnosti vyplýva, že znenie ustanovenia práva Únie, ktoré neobsahuje žiadny výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a pôsobnosť, si v zásade vyžaduje v celej Únii samostatný a jednotný výklad, ktorý musí zohľadňovať kontext tohto ustanovenia a cieľ sledovaný príslušnou právnou úpravou (rozsudky z 18. januára 1984, Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, bod 11, a z 30. marca 2023, Hauptpersonalrat der Lehrerinnen und Lehrer, C-34/21, EU:C:2023:270, bod 40).

40 Podstatne odlišný prístup by totiž mohol byť zdrojom rozdielov medzi členskými štátmi, ktoré by mohli brániť fungovaniu vnútorného trhu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. novembra 2021, Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, bod 38).

41 V prejednávanej veci zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, konkrétne vyplýva, že vzhľadom na predchádzajúce, rovnako odlišné verzie ustanovení uplatňovaných pred príslušnými ustanoveniami vykonávacieho nariadenia 2021/1165 niektoré členské štáty považujú pojem „priemyselný chov“ za rovnocenný pojmu „chov bez pôdy“, zatiaľ čo iné členské štáty rozlišujú medzi týmito dvoma pojmami a definujú pojem „priemyselný chov“ odkazom na technické požiadavky a prahové hodnoty počtu zvierat, či dokonca na požiadavky týkajúce sa kŕmenia. Takéto rozdiely pritom môžu viesť k narušeniu hospodárskej súťaže a ohrozeniu dosiahnutia cieľov politiky Únie v oblasti ekologickej výroby a životného prostredia.

42 V súlade s judikatúrou pripomenutou v bode 38 tohto rozsudku treba preskúmať, či pojmy „priemyselný chov“ a „chov bez pôdy“ majú vzhľadom na svoj obvyklý význam v bežnom jazyku rovnaký význam.

43 V tejto súvislosti treba uviesť, že ani vykonávacie nariadenie 2021/1165, ani žiadny iný text práva Únie nedefinuje pojmy „priemyselný chov“ alebo „chov bez pôdy“.

44 Podľa svojho obvyklého významu výrazy „priemyselný“ alebo „intenzívny“ odkazujú na chov vo veľkom rozsahu, ktorého cieľom je optimalizovať výnosnosť tejto činnosti, najmä zvýšením hustoty zvierat v podniku alebo väčším či menším oddelením sa od okolitého prostredia prostredníctvom uzavretia týchto zvierat. Dobytok je tam zvyčajne nehybný, podlieha umelo vytvoreným a kontrolovaným podmienkam a je chovaný metódami na maximalizáciu výroby v čo najkratšom čase.

45 Ako okrem iného uviedol generálny advokát v bode 38 svojich návrhov, priemyselný chov si obvykle vyžaduje veľké investície, využíva obohatené krmivá a preventívne používa antibiotiká. Vyznačuje sa vyššou produktivitou a môže spôsobovať značné znečistenie životného prostredia. Okrem toho špecifická ochrana dobrých životných podmienok zvierat zvyčajne nepatrí medzi jeho priority.

46 Pokiaľ ide o pojem „chov bez pôdy“, treba konštatovať, že v bode 1.1 časti II prílohy II k nariadeniu 2018/848 sa uvádza, že „živočíšna výroba bez pôdy“ je zakázaná, ak poľnohospodár, ktorý má v úmysle prevádzkovať ekologickú živočíšnu výrobu, nehospodári na poľnohospodárskej pôde a nemá uzavretú písomnú dohodu o spolupráci s iným poľnohospodárom v súvislosti s využívaním ekologických výrobných jednotiek pre tieto zvieratá. Okrem toho článok 16 nariadenia č. 889/2008 spresňuje, že živočíšna výroba bez pôdy, v rámci ktorej chovateľ nehospodári na poľnohospodárskej pôde a/alebo nemá zabezpečenú zmluvnú spoluprácu s iným prevádzkovateľom v súlade s článkom 3 ods. 3 tohto nariadenia, je zakázaná.

47 Chov „bez pôdy“ totiž podľa svojho obvyklého chápania v bežnom jazyku zodpovedá „priemyselnému“ alebo „intenzívnemu“ spôsobu chovu, v ktorom potrava na kŕmenie zvierat v podstate alebo v celom rozsahu nepochádza z poľnohospodárskeho podniku, v ktorom sa chov nachádza.

48 Hoci obidva pojmy „priemyselný chov“ aj „chov bez pôdy“ odkazujú na mechanizáciu výrobných postupov, ako aj masívny charakter výroby, treba konštatovať, že na rozdiel od toho, čo tvrdí združenie AFAÏA, nemajú rovnaký význam. Ako vyplýva z bodov 44 až 47 tohto rozsudku, pojem „priemyselný chov“ je podstatne širší ako pojem „chov bez pôdy“, a preto sa tieto pojmy musia považovať za odlišné.

49 Treba sa ešte zaoberať všeobecnou štruktúrou prílohy II k vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165 a účelom právnej úpravy, ktorej je súčasťou.

50 Pokiaľ ide o všeobecnú štruktúru tejto prílohy, ako bolo uvedené v bodoch 27 až 34 tohto rozsudku, zo znenia článku 12 ods. 1 a článku 24 ods. 1 nariadenia 2018/848 v spojení s bodom 1.9 časti I prílohy II k nariadeniu 2018/848 vyplýva, že prevádzkovatelia, ktorí pestujú rastliny alebo vyrábajú rastlinné produkty v ekologickej poľnohospodárskej výrobe, môžu odchylne od pravidiel stanovených v tejto prílohe používať určité produkty a látky pochádzajúce z neekologickej poľnohospodárskej výroby, ktoré boli schválené Komisiou, a to len v nevyhnutnom rozsahu.

51 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou sa odchylné ustanovenia musia vykladať reštriktívne [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. februára 2023, Confédération paysanne a i. (Náhodná mutagenéza in vitro), C-688/21, EU:C:2023:75, bod 49 a citovanú judikatúru].

52 Platí to aj v prípade odchýlky upravenej v prílohe II k vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165, čo znamená, že hranice tejto odchýlky stanovené touto prílohou, a to najmä zákaz používania prípravkov „pochádzajúcich z priemyselného chovu“, sa naopak musia vykladať extenzívne.

53 Výklad, ktorý podporuje združenie AFAÏA a podľa ktorého pojem „priemyselný chov“ zodpovedá jedine pojmu „chov mimo pôdy“, vedie k tomu, že hnoj pochádzajúci zo všetkých iných druhov „priemyselného“ chovu, než je chov „mimo pôdy“, by bol povolený na účely používania v ekologickom poľnohospodárstve. Tento výklad teda vedie k širokému výkladu pôsobnosti uvedenej odchýlky, a je teda v rozpore so zásadou pripomenutou v bode 51 tohto rozsudku.

54 Združenie AFAÏA tiež tvrdí, že ekologická živočíšna výroba je neoddeliteľne spojená s využívaním pôdy, z čoho treba *a contrario* vyvodiť, že zákaz, o ktorý ide vo veci samej, sa týka len výrobkov pochádzajúcich z chovu „bez pôdy“.

55 Je pravda, že v súlade s celkovým prístupom, ktorým sa vyznačuje ekologické poľnohospodárstvo, ako je pripomenutý najmä v odôvodnení 40 nariadenia 2018/848, a ako vyplýva z požiadaviek stanovených v článku 5 písm. a) a d) tohto nariadenia, živočíšna výroba musí byť spojená s pôdou. To však znamená len to, že spôsob chovu „bez pôdy“ nie je zlučiteľný so zásadami ekologického poľnohospodárstva, a preto je v tomto rámci jednoducho zakázaný.

56 Navyše z článku 6 písm. l) uvedeného nariadenia vyplýva, že ekologické poľnohospodárstvo je založené aj na uplatňovaní postupov chovu zvierat, ktoré zlepšujú imunitný systém a posilňujú prirodzenú obranyschopnosť voči chorobám a medzi ktoré patrí pravidelný pohyb a prístup na voľné plochy a pastviny. Okrem toho toto nariadenie zakazuje geneticky modifikované organizmy v krmivách pre zvieratá a výrazne obmedzuje používanie prípravkov na ochranu rastlín.

57 Nemožno teda tvrdiť, že ekologické poľnohospodárstvo sa vyznačuje výlučne určitým spôsobom obhospodarovania pôdy, a že dôvod zákazu, o ktorý ide vo veci samej, preto súvisí výlučne s využívaním pôdy.

58 Tento spôsob poľnohospodárstva je zo širšieho hľadiska spojený s ušľachtilými výrobnými postupmi, ako to v podstate uvádza odôvodnenie 2 nariadenia 2018/848, a najmä s podmienkami ustajnenia zvierat tak z hľadiska voľnosti pohybu a prístupu k vonkajším priestorom, ako aj z hľadiska hustoty chovu.

59 Normotvorca Únie tým, že opakovane zdôrazňuje svoj záväzok zabezpečiť vysokú úroveň dobrých životných podmienok zvierat v ekologickom poľnohospodárstve, chcel zdôrazniť, že tento spôsob poľnohospodárskej výroby sa vyznačuje dodržiavaním prísnejších noriem v oblasti dobrých životných podmienok zvierat na všetkých miestach a vo všetkých stupňoch tejto výroby, kde je možné ešte zlepšiť tieto dobré životné podmienky (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. februára 2019, Œuvre d’assistance aux bêtes d’abattoirs, C-497/17, EU:C:2019:137, bod 38).

60 Vzhľadom na tieto požiadavky nemožno pripustiť, aby bol maštaľný hnoj pochádzajúci z „priemyselného“ alebo „intenzívneho“ chovu povolený na hnojenie v ekologickom poľnohospodárstve.

61 Tento výklad je podporený aj cieľmi smernice 2018/848.

62 Treba totiž uviesť, že – ako vyplýva z odôvodnenia 1 nariadenia 2018/848 – ekologická poľnohospodárska výroba predstavuje komplexný systém riadenia poľnohospodárskych podnikov a výroby potravín, ktorý je kombináciou najlepších postupov v oblasti životného prostredia a ochrany klímy, vysokej úrovne biodiverzity, ochrany prírodných zdrojov a uplatňovania

prísnych noriem v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a prísnych výrobných noriem v súlade s dopytom zvyšujúceho sa počtu spotrebiteľov po produktoch vyrábaných s použitím prírodných látok a procesov.

63 Ako stanovuje článok 4 nariadenia 2018/848, tento spôsob výroby sa vo všeobecnosti zameriava na ochranu životného prostredia a klímy, vysokú mieru biodiverzity, ako aj na zachovanie dlhodobej úrodnosti pôdy. Jeho cieľom je významne prispieť k netoxickému životnému prostrediu a zvýšenej úrovni noriem v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, a najmä rešpektovať druhovo špecifické behaviorálne potreby zvierat. Snaží sa tiež podporovať krátke distribučné reťazce a miestnu produkciu na rôznych územiach Únie, ako aj podporovať zachovanie vzácnych a pôvodných plemien ohrozených vyhynutím.

64 V tejto súvislosti je dôležité dohliadnuť na to, aby mali spotrebitelia istotu, že produkty označené ekologickým logom Únie boli skutočne získané v súlade s najprísnejšími normami, najmä pokiaľ ide o rešpektovanie životného prostredia a dobré životné podmienky zvierat (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. februára 2019, C-497/17, Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs, EU:C:2019:137, bod 51).

65 Ako v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 52 a 54 svojich návrhov, treba sa domnievať, že legitímne očakávania spotrebiteľov sú zaručené vtedy, ak hnoj používaný v ekologickom poľnohospodárstve pochádza z ekologických zdrojov, alebo pokiaľ tieto zdroje nepostačujú a iba v tomto prípade, ak sa používa neekologický hnoj, ktorý však nepochádza z priemyselného chovu.

66 Odchýlka umožňujúca v širokej miere používať produkty pochádzajúce z priemyselného alebo intenzívneho chovu by tak bola zjavne v rozpore s týmito cieľmi a odporovala by požiadavkám koherencie, ako aj etickým a environmentálnym zásadám, ktoré sú samotným základom ekologického poľnohospodárstva.

67 Treba dodať, že tento výklad je tiež v súlade s cieľom sledovaným v bode 1.9.3 časti I prílohy II k nariadeniu 2018/848, ktorým je poskytnúť ekologickým poľnohospodárom alternatívu k maštaľnému hnoju ekologického pôvodu, ak nie je k dispozícii, a to len v nevyhnutnej miere a zároveň pri obmedzení prítomnosti nežiaducich rezíduí v tomto hnoji.

68 Preto treba konštatovať, že pojem „priemyselný chov" uvedený prílohe II k nariadeniu 2021/1165 nezodpovedá pojmu „chov bez pôdy" a že zákaz, ktorý táto príloha stanovuje, sa vzťahuje na celý „priemyselný" chov, a nielen na chov „bez pôdy".

69 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že tretí odsek prílohy II k vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165 sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ ide o prípravky z mikroorganizmov, ktoré sa môžu použiť na zlepšenie celkového stavu pôdy alebo dostupnosti živín v pôde alebo v plodinách, výraz „nesmie pochádzať z priemyselného chovu" použitý v tabuľke uvedenej v tejto prílohe nezodpovedá tomu, že sú zakázané jedine prípravky pochádzajúce z chovu „bez pôdy", pričom sa spresňuje, že v súlade s týmto ustanovením hnojivami, pôdnymi pomocnými látkami a živinami, ktorých používanie v ekologickom poľnohospodárstve zakazuje príloha, sú tie, ktoré pochádzajú z priemyselného chovu, a nielen tie, ktoré pochádzajú z chovu bez pôdy.

O druhej otázke

70 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má tretí odsek prílohy II k vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa zákaz používať na ekologickej pôde hnojivá a pôdne pomocné látky živočíšneho pôvodu „pochádzajúce z priemyselného chovu“ vzťahuje na maštaľný hnoj z chovu v roštových alebo mriežkových konštrukciách, ktorý presahuje prahové hodnoty stanovené v prílohe I k smernici EIA, ako aj na maštaľný hnoj z chovu v klietkach, ktorý presahuje tie isté prahové hodnoty.

71 Najskôr treba uviesť, že hoci pojem „priemyselný chov“ na účely definície pôsobnosti tohto zákazu musí byť v súlade s judikatúrou uvedenou v bode 39 tohto rozsudku predmetom autonómneho a jednotného výkladu, nič to nemení na tom, že za súčasného stavu práva Únie kritériá, ktoré treba zohľadniť pri určení, či sa má chov kvalifikovať ako „priemyselný“ v zmysle prílohy II k vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165, ešte neboli predmetom všeobecných harmonizačných opatrení.

72 Z odpovede na prvú otázku však vyplýva, že je potrebné prijať taký výklad pojmu „priemyselný chov“, ktorý povedie k vylúčeniu maštaľného hnoja, ktorý pochádza z veľkochovu používajúceho intenzívne spôsoby výroby, ako alternatívy maštaľného hnoja z ekologického chovu.

73 Na účely posúdenia existencie takéhoto chovu musí byť analýza relevantných kritérií predmetom celkového posúdenia, pričom treba spresniť, že túto existenciu môže vo všeobecnosti odhaliť súbor nepriamych dôkazov.

74 Ako v tejto súvislosti uviedol generálny advokát v bodoch 64, 66 a 80 svojich návrhov, možno zohľadniť také kritériá, ako sú systém chovu zvierat, ich možnosti pohybu, hustota chovu, ako aj dostupnosť pôdy v chovnom podniku, produktivita a vplyv chovu na životné prostredie.

75 To isté platí, pokiaľ ide o druh krmiva pre zvieratá, profylaktické systémy, ako aj nediferencované používanie buď látok na podporu rastu alebo produkcie, alebo hormónov či podobných látok, najmä s cieľom kontroly reprodukcie. Preventívne používanie antibiotík a krmiva obsahujúceho geneticky modifikované organizmy, zakázané nariadením 2018/848, môže tiež predstavovať kritérium na kvalifikáciu chovu ako „priemyselného“.

76 V tejto súvislosti treba konštatovať, že používanie klietok, boxov a kotercov z mriežkových roštov na chov hospodárskych zvierat je charakteristickou vlastnosťou priemyselného chovu, rovnako ako používanie systémov brániacich zvieratám otočiť sa o 360 stupňov alebo systémov chovu bez pôdy.

77 Pokiaľ ide konkrétne o vplyv chovu na životné prostredie, treba uviesť, že podľa článku 4 smernice EIA posudzovaniu vplyvov na životné prostredie podliehajú projekty uvedené v prílohe I k tejto smernici, medzi ktoré patria „zariadenia na chov [zariadenia na intenzívny chov – *neoficiálny preklad*] hydiny alebo ošípaných“.

78 Podobne ako v tejto súvislosti uviedol generálny advokát v bode 69 svojich návrhov, treba konštatovať, že minimálne kritériá stanovené týmito ustanoveniami smernice EIA, ktoré sa síce týkajú postupov posudzovania vplyvov na životné prostredie, môžu slúžiť ako návod na zistenie priemyselného charakteru daného chovu.

79 V rozsahu, v akom tieto kritériá odkazujú na kvantitatívne úvahy, však nemôžu postačovať na kvalifikáciu podniku ako „priemyselného chovu“, v dôsledku čoho treba na tento účel zohľadniť aj kvalitatívne kritériá, ako sú kritériá uvedené v bodoch 74 až 76 tohto rozsudku.

80 Vzhľadom na všetky tieto úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že tretí odsek prílohy II k vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa zákaz používať na ekologickej pôde hnojivá a pôdne pomocné látky živočíšneho pôvodu „pochádzajúce z priemyselného chovu“ vzťahuje aj na maštaľný hnoj z chovu v roštových alebo mriežkových konštrukciách, ktorý presahuje prahové hodnoty stanovené v prílohe I k smernici EIA, ako aj na maštaľný hnoj z chovu v klietkach, ktorý presahuje tie isté prahové hodnoty. Na účely tejto kvalifikácie je však potrebné vychádzať zo súboru nepriamych dôkazov, ktoré sa týkajú prinajmenšom zachovania dobrých životných podmienok zvierat, rešpektovania biodiverzity, ako aj ochrany životného prostredia a klímy.

O trovách

81 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Tretí odsek prílohy II k vykonávaciemu nariadeniu Komisie (EÚ) 2021/1165 z 15. júla 2021, ktorým sa povoľujú určité produkty a látky na používanie v ekologickej poľnohospodárskej výrobe a stanovujú ich zoznamy, prijatému na účely vykonania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/848 z 30. mája 2018 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe a označovaní produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 834/2007,**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   pokiaľ ide o prípravky z mikroorganizmov, ktoré sa môžu použiť na zlepšenie celkového stavu pôdy alebo dostupnosti živín v pôde alebo v plodinách, výraz „nesmie pochádzať z priemyselného chovu“ použitý v tabuľke uvedenej v tejto prílohe nezodpovedá tomu, že sú zakázané jedine prípravky pochádzajúce z chovu „bez pôdy“, pričom sa spresňuje, že v súlade s týmto ustanovením hnojivami, pôdnymi pomocnými látkami a živinami, ktorých používanie v ekologickom poľnohospodárstve zakazuje príloha, sú tie, ktoré pochádzajú z priemyselného chovu, a nielen tie, ktoré pochádzajú z chovu bez pôdy.

2. **Tretí odsek prílohy II k vykonávaciemu nariadeniu 2021/1165**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   nebráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa zákaz používať na ekologickej pôde hnojivá a pôdne pomocné látky živočíšneho pôvodu „pochádzajúce z priemyselného chovu“ vzťahuje aj na maštaľný hnoj z chovu v roštových alebo mriežkových konštrukciách, ktorý presahuje prahové hodnoty stanovené

v prílohe I k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/52/EÚ zo 16. apríla 2014, ako aj na maštaľný hnoj z chovu v klietkach, ktorý presahuje tie isté prahové hodnoty. Na účely tejto kvalifikácie je však potrebné vychádzať zo súboru nepriamych dôkazov, ktoré sa týkajú prinajmenšom zachovania dobrých životných podmienok zvierat, rešpektovania biodiverzity, ako aj ochrany životného prostredia a klímy.

Podpisy